

فرهنگیچگان

شیرین عبادی در همایش بروکسل چه می‌کرد؟

نوبل خیانت به ایران

زهرا طبیبی خبرنگار گروه سیاست

«من نه سلطنت طلبم، نه جمهوری خواه، من ایران خواهم.» این جملاتی بود که شیرین عبادی، بعد از سخنان رهبر معظم انقلاب در مورد نشست سلطنت طلبان و رابطان ایرانی صهیونیست‌ها، یک روز بعد از شروع تجاوز به ایران، ابراز کرد. حضور او در این نشست و واکنشش به خطاب رهبر انقلاب در مورد حضور یک ایرانی در این نشست، این گمانه را تقویت کرد که آن ایرانی خاک بر سری که مورد خطاب رهبر انقلاب قرار گرفته، شیرین عبادی است. واکنش او به این خطاب از چند جهت حائز توجه است:

۱. روایت رهبر انقلاب در این مورد که افراد حاضر در نشست، به خیال آنکه کار نظام حکمرانی ایران تمام است برای فردای براندازی برنامه‌ریزی و شاه تعیین کردند. در کنار اظهاراتی که ربیع پهلوی در جریان جنگ ۱۲ روزه بیان می‌کرد و همراهی رسانه‌های فارسی‌زبان در این مسیر، اثبات می‌کند که باور کرده‌بودند که روپایشان قرار است به حقیقت پیبوند، اما آنچه واکنش رسانه‌های فارسی‌زبان را همراه داشت، اشاره ایشان به حضور یک ایرانی در این جلسه بود. شیرین عبادی علی‌رغم اینکه در سال‌های گذشته و مخصوصاً در جریان ناآرامی های ۱۴۰۱ و سلطنت طلبان و فاندبگیران آمریکا، همراهی و همکاری داشت؛ اما همواره رویکردها و مواضع خود را پشت حمایت از حقوق بشر ودفاع از صلح، اصطلاحاًسفید نگه می‌داشت تا این طور القاکنند که اپوزیسیونی وابسته و واداده نیست. اما حضور او در نشست بروکسل با حضور چهره‌هایی که خط و ربط آنها با دشمن صهیونیستی روشن است، معنایی جز همراهی با دشمنان مردم ایران ندارد. این حضور علاوه برآنکه مخالفان سلطنت طلب خارج از ایران را به جان عبادی می‌اندازد، چهره به ظاهر آزادی خواه و مردم دوست او را در میان مردم ایران نیز روشن می‌کند.

۲. دشمنان مردم ایران در سال‌های گذشته تلاش کردند، چهره‌هایی به ظاهر سفید را مورد حمایت قرار دهند تا در کنار افرادی که خط و ربط روشنی با صهیونیست‌ها دارند و فاندبگیر آمریکایی‌ها هستند و دستشان رو شده است، افرادی هم در ظاهر بدون وابستگی به سلطنت طلبان و فرقه رجوی حضور داشته باشند که فقط ایرانی آزاد می‌خواهند، تا به تصورشان بتوانند، بخشی از بدنه روشنفکری جامعه ایرانی را فریب دهند و با اهدافشان همراه کنند. روشن شدن خط و ربط‌ها با صهیونیست‌ها و دوستان آن‌ها، چهره‌ای روشن‌تر از اپوزیسیون ایرانی که با شعار ایران آزاد در زمین صهیونیست‌ها بازی می‌کند، ارائه کرد. شیرین عبادی در زمره این افراد بود که با تصور آنکه کار نظام حکمرانی ایران تمام است نقابش را کنار زده بود.

۳. به محض شروع تجاوز رژیم صهیونی به ایران، صهیونیست‌های فارسی‌زبان ایرانی با این تصور به خط شدند که بتوانند مردم ایران را به خیابان بکشاندند، هدف نهایی تنها براندازی نظام حکمرانی در ایران نبود، بلکه آنها به دنبال تجزیه و چندپاره شدن ایران بودند به همین خاطر نیز مردم ایران با اتحادی منسجم‌تر در مقابل این اظهارات نمایش‌های آزادی خواهانه آنها ایستادند. نشست بروکسل هم پازلی از همین پروژه را تکمیل می‌کرد. بر خلاف آنکه گفته می‌شود برنامه‌ریزی‌ها برای برگزاری از ماه‌ها قبل شروع شده بود و ارتباطی به حمله دشمن صهیونی به ایران نداشته است، اما شیرین عبادی در این اجلاس، مستقیماً این حمله را مورد اشاره قرار داد و گفت: «الان که حمله امروز هم شروع شده، همین امروز وقت اتحاد است.» روشن بود که منظور او از شکل‌گیری اتحاد، تصمیم‌گیری برای عبور و گذار از نظام حکمرانی هم‌زمان با شروع تجاوز است. اما بعد از سخنان رهبر معظم انقلاب، عبادی در مصاحبه با رادیو فردا مدعی شد که هم‌زمانی این نشست با تجاوز به ایران یک امر اتفاقی و بدون برنامه‌ریزی بوده است. اما ساده‌انگاری است اگر پذیرفت که این نشست بدون هماهنگی و بی‌ارتباط با تجاوز به ایران برگزار شده است. برگزاری اجلاسی با حضور دوستان ایرانی صهیونیست‌ها و سلطنت طلبان که ارتباطات نزدیکی با صهیونیست‌ها دارند این گمانه را اثبات می‌کرد که این نشست در مجموعه پلن‌های دشمن صهیونیستی در کنار تجاوز به ایران قرار دارد به این معنا که آنها با نقشه تروور و تجاوز نظامی یک سمت انحال فشار ایستادند، رسانه‌های فارسی‌زبان وظیفه اعمال جنگ روانی و نشست‌هایی مثل بروکسل هم قرار است آلت‌رناتیو تعیین کنند و چهره‌هایی مثل رضا پهلوی و شیرین عبادی نیز در این پازل به نفع و رژیم بازی می‌کنند.

۴. شیرین عبادی ساعاتی بعد از سخنان رهبر انقلاب، در واکنشی به این صحبت‌ها، مدعی شد که نه سلطنت طلب است نه جمهوری خواه، صرفاً به دنبال ایرانی آزاد و آباد است. روشن بود که آنچه در فرمایشات رهبر معظم انقلاب مورد اشاره قرار گرفته برای حاضران نشست و مخصوصاً شیرین عبادی گران تمام شده علاوه بر آنکه عملاً در جرگه اپوزیسیون صهیونیست قرار گرفته‌اند، خط و ربط و وابستگی سلطنت طلبان و وطن‌فروشان شناسنامه‌دار و دشمنان درجه یک مردم ایران روشن شد. به همین منظور نیز او تلاش کرد در گفت‌وگوها و مواضعی که در رسانه داشته، به نوعی از همقطاری با صهیونیست‌ها فاصله‌گذاری کند چرا که شاید او از معدود افرادی بود که در سال‌های گذشته و علی‌رغم حضور در اجلاس‌های ضدایرانی، همچنان نقاب آزادی بر چهره زده بود. در دوران شروع تجاوز دشمن صهیونی و در حالی که چهره‌های اپوزیسیون خارج بنشین نیز تلاش کردند با صهیونیست‌ها فاصله‌گذاری کنند یا در بهترین حالت سکوت کردند، عبادی درست در زمین دشمنان صهیونیستی مردم ایران بازی کرد.

۵. بیانات رهبر انقلاب البته یک وجه مهم‌تر نیز داشت، اینکه در واقعیت امثال ربیع پهلوی و نزدیکان آن‌ها را نمی‌توان در زمره ایرانیان دانست چرا که آنها وطن‌فرشانی هستند که از معامله خاک ایران هم ابایی ندارند و از تجاوز به آن خوشحال هم می‌شوند، طبیعتاً ایرانی‌ای را که فارغ از مواقت یا عدم مواقت با نظام حکمرانی ایران، مخالف تجاوز، چندپاره شدن ایران و کشته شدن موطنش باشد، می‌توان یک ایرانی دانست و سرسپردگانی را که تصور می‌کنند، می‌توانند دولتی دست نشانده در ایران ایجاد کنند و تجاوز را هموار کنندند این راه می‌دانند، نمی‌توان ایرانی دانست.

منابع خبری می‌گویند پوتین در حال ارائهٔ یک راه‌حل میانه در ماجرای ماشه است

پیشنهاد روسی

علی ملکی خبرنگار گروه سیاست

روسیه‌دست‌به‌کار شده و برای تمدید مهلت استفاده از سازوکار «مکانیسم ماشه» (اسنپ‌ک) پیش‌نویس قطعنامه‌ای را ارائه کرده‌است. اسماعیل یقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه هم روز گذشته در پاسخ به سؤالی در این باره گفت: «در جریان پیش‌نویس این قطعنامه و در حال بررسی متن آن هستیم و مواضع خود را در این ارتباط اعلام می‌کنیم.» هنوز به صورت رسمی جزئیات این پیش‌نویس منتشر نشده اما لارنس نورمن، خبرنگار وال استریت ژورنال نسبت به آن ابراز ناامیدی کرده و گفته اروپا و آمریکا آن را نخواهند پذیرفت؛ چراکه این پیش‌نویس بندی دارد که استفاده از «مکانیسم ماشه» در آینده را منتفی می‌کند.

سازوکار ماشه که به طرف‌های برجام اجازه می‌دهد در صورت نقض توافق از سوی ایران، تحریم‌های بین‌المللی را به طور خودکار بازگردانند، قرار است در ۱۸ اکتبر ۲۰۲۵ منقضی شود. فعال شدن مکانیسم ماشه همه تحریم‌ها علیه ایران را بازمی‌گرداند. این درحالی است که راهبردفشارحداکثری ازسوی بلوک غرب علیه تهران سال‌هاست اجرا می‌شود و تحلیلگران بر این موضوع تأکید دارند که اگرچه فعال‌شدن این مکانیزم می‌تواند ایران را «تحدید» کند اما در حال حاضر خاصیتش در «تهدید» است و اروپا و آمریکا نمی‌خواهند این چماق طلایی را از دست بدهند. از سوی دیگر اروپا و جبهه اوکراین را هم در نظر می‌گیرد و این برآورد وجود دارد که پای‌کی‌ف هم به معامله باز شود. بنابراین همه چیز به جلسه‌نهایی شورای حکام در ماه اکتبر بستگی دارد و پا توجه به سرعت و شدت تحولات، باید منتظر ماند و دید که سرنوشت میراث پرهزینه به جا مانده از برجام به کجا خواهد رسید.

■ ■ ■

پیش‌نویس روسیه و تفسیرهایی که از آن می‌شود رسانه‌های غربی گزارشی از پیش‌نویس قطعنامه پیشنهادی روسیه منتشر کرده‌اند. این سند که به نظر می‌رسد با هدف تمدید مهلت مکانیسم ماشه تنظیم شده، با واکنش‌های محتاطانه و حتی کشور‌های غربی مواجه شده‌است. طبق روایت نورمن، پیش‌نویس روسیه خواستار تمدید شش ماهه دوره اعتبار قطعنامه ۲۲۳۱ و در نتیجه، امکان استفاده از مکانیسم ماشه تا ۱۸ آوریل ۲۰۲۶ است.

برخی منابع تصویری از این پیش‌نویس منتشر کرده‌اند. بر این اساس بندهای کلیدی که با هدف ایجاد یک راه‌حل دیپلماتیک و فراهم آوردن زمان بیشتر برای مذاکرات تدوین شده، به شرح زیر است:

– تمدید شش ماهه دوره ۱۰ ساله ذکر شده در قطعنامه ۲۲۳۱، با امکان تمدید مجدد.

مذاکرات ایران و سه کشور اروپایی برگزار شد

از ژنو چیزی در می‌آید؟

پس از گفت‌وگوی تلفنی وزرای خارجه ایران و کشورهای اروپایی در روز جمعه مذاکره معاونان وزیر خارجه روز سه‌شنبه در ژنو برگزار شد. کاظم غریب‌آبادی به همراه مجید تخت‌رواچی در این جلسه با مدیران سیاسی سه کشور اروپایی حاضر بودند. غریب‌آبادی طی تریته در مورد کلیات گفت‌وگوی ایران با ۳ کشور اروپایی در ژنو در مورد قطعنامه ۲۲۳۱ بار دیگر تهدید ایران به دیپلماسی و یک راه‌حل دیپلماتیک سوسمند برای هر دو طرف را یادآور شد و تأکید کرد: «زمان آن است که سه کشور اروپایی و شورای امنیت سازمان ملل انتخاب درستی انجام دهند و به دیپلماسی زمان و فضا بدهند.» این اظهار نظر را شاید بشود به معنی همراهی ایران با پیشنهاد روسیه مبنی بر تعویق مشروع مکانیسم ماشه دانست.

هم‌زمان با این مذاکرات یک خبر روز گذشته منتشر شد مبنی بر آن که روسیه یک قطعنامه پیشنهادی برای تمدید ۶ ماهه قطعنامه ۲۲۳۱ ارائه داده و شروط براینکه در صورت تمدید قطعنامه امکان استفاده از مکانیسم ماشه از بین می‌رود، یک منبع مطلع در این باره به «فرهیختگان» گفته است که: «پیشنهاد روسیه در مرحله پیشنویس گذشته و یکی از محورهای اصلی مذاکرات با طرف اروپایی است.»

درحالی که پیش از این سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه و علی لاریجانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی تأکید کرده بودند تمدید ۶ ماهه قطعنامه و حفظ مکانیسم ماشه بالای سر ایران پذیرفته نخواهد شد. به نظر می‌رسد بناقدیشه در پیشنهاد روسیه برای پذیرش میز مذاکره توسط ایران قانع‌کننده بوده‌است.

این دور از مذاکرات در حالی برگزار می‌شود که طرف اروپایی در رویکردی متضاد ضمن تأکید بر دیپلماسی شروطی را روی میز قرار داده و تهدید به فعال‌سازی مکانیسم ماشه در صورت عدم پاسخ ایران به آن کرده‌ است.

با توجه به شروط اروپا برای عدم حرکت به سمت مکانیسم ماشه و هم‌زمان تأکید آمریکا بر غنی‌سازی صفر پذیرش قطعنامه پیشنهادی روسیه از جانب اروپا غیر محتمل به نظر می‌رسد. ضمن آنکه حتی در صورت پذیرش این پیشنهاد از جانب طرف اروپایی رأی آوردن این قطعنامه در شورای امنیت نیز با چالش مواجه است و ممکن است طرف اروپایی برای حفظ اوزان فشار و تحمیل خواسته‌های خود در مرحله اول آن را پذیرفته‌ اما در نهایت در شورای امنیت رأی مخالف بدهد.

شروط اروپا و ایران

اروپا به تعویق انداختن مکانیسم ماشه با مشروط به ۳ گزاره کرده‌ است. نخست بازگشت بازرسان آژانس، دوم تعیین تکلیف سرنوشت اوزانیم با غنای بالای ایران که رسانه‌ها آن را

– تعلیق هرگونه بررسی اساسی در مورد مسائل مربوط به اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام برای دوره تمدید.

– درخواست از طرف‌های اصلی برجام برای از سرگیری فوری مذاکرات.

با این حال، بخش دوم این پیش‌نویس، یعنی بند «تعلیق بررسی اساسی»، محل مناقشه و سوء‌ظن کشورهای غربی قرار گرفته‌ است. لارنس نورمن، خبرنگار وال استریت ژورنال و برخی کارشناسان این بند را گونه‌ای تفسیر می‌کنند که هدف اصلی روسیه از آن، محدود کردن امکان فعال‌سازی مکانیسم ماشه در دوره تمدید است. به اعتقاد آن‌ها، «بحث و بررسی پیرامون مکانیسم اسنپ‌ک» استفاده از این اهرم را غیر ممکن سازد. همین امر باعث شده که تحلیلگران و رسانه‌های غربی پیش‌بینی کنند که سه کشور اروپایی (آلمان، فرانسه، انگلیس) و آمریکا به دلیل «عدم اعتماد به نیت روسیه»، این پیش‌نویس را رد خواهند کرد و احتمالاً این قطعنامه در شورای امنیت سازمان ملل به رأی ۹ مثبت لازم نخواهد رسید.

بازی پیچیده غرب و روسیه

در نگاه اول، تحلیل نورمن و هم‌کارانش منطقی به نظر می‌رسد. غرب از تلاشی که به زعم او، برای خلع سلاح آن‌ها صورت می‌گیرد، استقبال نخواهند کرد. اما در یک نگاه از زاویه‌ای دیگر می‌توان دریافت که موضوع پیچیده‌تر از این است. در واقع، غرب و به خصوص اروپا، ممکن است در خفا از این اقدام روسیه راضی باشند و آن را به عنوان فرصتی برای حفظ یک اهرم فشار حیاتی تلقی کنند.

این دیدگاه با روایتی که نورمن از مخالفت غرب ارائه می‌دهد، مغایرت است. در این تحلیل، غرب و آمریکا به دنبال از دست دادن اهرم فشار خود نیستند، بلکه می‌خواهند آن را برای زمان مناسب‌تری حفظ کنند.

حفظ آخرین تیر در خشاب

مکانیسم ماشه آخرین ابزار فشار قانونی و بین‌المللی غرب علیه برنامه هسته‌ای ایران است. اگر این مکانیسم در اکتبر ۲۰۲۵ منقضی شود، غرب دیگر نمی‌تواند با اتکا به سازوکارهای شورای امنیت، تحریم‌های ساختاری علیه ایران را بازگرداند. در این صورت، برای اعمال هرگونه تحریم جدید، آن‌ها به رأی مثبت چین و روسیه نیاز خواهند داشت که اگر اتفاق خاصی رخ ندهد، کاری غیر ممکن است. بنابراین، تمدید این مکانیسم به آن‌ها اجازه می‌دهد تا این اهرم را برای روز مبادا حفظ کنند.

اهرم امتیازگیری

در شرایطی که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا به دنبال فشار حداکثری و تضعیف ایران است، داشتن یک اهرم فشار با مهلت نامحدود یا تمدیدپذیر، بسیار ارزشمند است.

۴۸۰ کیلو عنوان می‌کنند و سوم بازگشت به میز مذاکره با آمریکا.

ایران در مقابل راپا‌ها تأکید کرده‌ است که با وجود حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران و عدم محکومیت این حملات از جانب آژانس و همچنین همکاری بازرسان و دبیرکل آژانس با فعالیت‌های جاسوسی اسرائیل، ایران نفعی از معاهده NPT نبرده‌ است با این وجود دبیر شورای عالی امنیت ملی ضمن طرح «خروج از NPT» به عنوان گزینه پاسخ به فعال‌سازی مکانیسم ماشه گفته‌ است: «ما که دنبال بسمب‌نیشیم؛ یک وقتی یک کشوری دنبال بسمب است، خب این‌بی‌تی را نباید بپذیرد؛ وقتی دنبال بسمب نیست، این‌بی‌تی را باید بپذیرد و دلیلی ندارد که نپذیرد. ولی واقعیت این است که این‌بی‌تی هیچ خاصیتی برای ما نداشته است.» این اظهارات نشان می‌دهد که راه بازگشت بازرسان آژانس بسته نیست و آنچه روز گذشته رافائل گروسو در کنفرانس سازمان مدیریت مواد هسته‌ای، اعلام کرده نیز اگر دقیق باشد همین گزاره را تأیید می‌کند. دبیرکل آژانس در این کنفرانس گفته‌ است: «همکاری آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای با ایران ادامه دارد و بازرسان به ایران بر می‌گردند.» در صورت بازگشت بازرسان متعاقباً بررسی ذخایر اورانیوم ایران نیز طبق معمول آغاز می‌شود که شامل تعیین تکلیف ۴۸۰ کیلو اورانیوم غنی شده ادعایی می‌شود. البته این نظارت لزوماً به معنی اینکه ایران اعلام کند چنین ادعایی صحت دارد، نیست؛ اما می‌تواند مسیر بازرسی از مکان‌های مورد هدف قرار گرفته را باز کند که البته با توجه به اینکه ایران اعلام کرده مسیر دسترسی به تأسیسات هسته‌ای در اثر انفجار مسدود شده و همچنین احتمال نشست مواد رادیو اکتیو نیز وجود دارد پیش از هرگونه نظارتی ممکن بودن اصل نظارت نیاز به بررسی فنی دارد.

امادر مورد سوم یعنی مذاکرات غیر مستقیم باید گفت که چنین مطالبه‌ای در سایه مطالبات حداکثری و تهدید به جنگ میسر نخواهد شد. درحالی که آمریکا از آن غنی‌سازی صفر ر ا مطالبه کرده و برای تحقق این هدف نیز تهدید به حمله نظامی می‌کند؛ انتظار ایران نیز به مذاکره‌ای که ماهیت آن تسلیم باشد نر نخواهد داد. سیدعباس عراقچی نیز بارها در این باره اعلام کرده‌ است که طرف غربی چیزی را که با جنگ نتوانسته بگیرد با دیپلماسی نیز نخواهد توانست بگیرد و ایران همچنان بر حق غنی‌سازی خود تأکید دارد. وزیر خارجه کشور مان همچنین پس از شرکت در نشست فوق‌العاده وزرای خارجه سازمان همکاری اسلامی در مصاحبه با روزنامه سعودی «الشرق الأوسط» با بیان اینکه تهران مشروط به دریافت تضمین برای خودداری از هرگونه اقدام نظامی علیه ایران حاضر به از سرگیری گفت‌وگوهای غیر مستقیم با آمریکا است، آمادگی خود برای پذیرش شرط دوم را نیز اعلام کرد و حالا تپ در زمین غرب قرار دارد و اروپا و آمریکا باید نشان دهند آنچه به عنوان شرط مذاکره مطرح می‌کند میانه‌های ایران توانن میز مذاکره نیست.

غرب می‌تواند با استفاده از همین تهدید، ایران را در حالت عدم قطعیت نگه دارد و برای هرگونه مذاکره یا تعامل، امتیازات بیشتری طلب کند. این اهرم به آن‌ها اجازه می‌دهد تا به جای فعال‌سازی فوری، از آن به عنوان یک ابزار امتیازگیری استفاده کنند.

موازنه قوا در منطقه

با توجه به تحولات اخیر و بازآزایی قدرت در منطقه، غرب به شدت به دنبال بازگرداندن تعادل پیشین است. مکانیسم ماشه و تهدید به بازگرداندن تحریم‌های بین‌المللی، تنها ابزار مؤثر در دست غرب برای ایجاد فشار ساختاری بر ایران است. از دست دادن این ابزار، آن‌ها را در وضعیتی بسیار ضعیف‌تر قرار خواهد داد.

نفع روسیه و جبهه اوکراین

یکی از اهداف بلندمدت اروپا، ایجاد یک رژیم تحریمی سخت‌گیرانه است که بتواند علیه روسیه نیز اعمال شود. فعال‌سازی مکانیسم ماشه علیه ایران، می‌تواند زیرساخت‌ها و قوانین لازم برای اعمال تحریم‌های مشابه علیه روسیه را فراهم کند. بنابراین، حفظ این مکانیسم و تمدید مهلت آن، به او را فرصت می‌دهد تا در زمان مناسب، این استراتژی را پیاده کند. از سوی دیگر، این روزها مناسبات کرملین، ناتو و کاخ سفید شدت گرفته و تلاش‌ها برای ایجاد توافق صلح در جبهه اوکراین وارد فاز جدیدی شده‌ است. با در نظر گرفتن منافع استراتژیک و پنهان مسکو در تصویب قطعنامه مذکور، این احتمال وجود دارد که پوتین حاضر به اعطای امتیاز در حوزه اوکراین شود.

یک ماشه و چند نشان

در نهایت، پرونده هسته‌ای ایران و تهدید به استفاده از مکانیسم ماشه، یک بازی یک‌طرفه نیست. اگرچه غرب تلاش می‌کند با القای ضعف در ایران، هراس از این فشردن ماشه را افزایش دهد، اما واقعیت این است که شلیک آن برای دو طرف خطر آمیز است. اگر ایران آسیب ببیند، اروپا نیز متحمل زیان خواهد شد.

ایران با عنوان یک بازیگر کلیدی در معلات منطقه‌ای و جهانی می‌تواند در صورت فشار بی محابای غرب، با اقدامات متقابل، این تقابل را به یک بازی پرهزینه برای همه طرف‌ها تبدیل کند.

بنابراین به نظر می‌رسد تلاش روسیه برای تمدید مهلت، هم به نفع خودش و هم به نفع چین به‌عنوان یک کشور با نفوذ اسیان هم به سود غرب است. این اقدام، به طرف اروپایی فرصت می‌دهد تا به جای شلیک آخرین تیر و رویکرده یک‌تقابل سخت، به مدیریت بحران و حفظ اهرم‌های فشار خود ادامه دهد. این تمدید احتمالی شش ماهه، یک وقفه در جنگ اعصاب بین‌المللی است نه پایان آن.

اروپا تا دقیقه ۹۰ به دنبال حفظ اهرم فشار

روز جمعه سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران، در تماس‌های تلفنی با وزرای خارجه آلمان، فرانسه، انگلیس و کایاکالاس، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، درباره قطعنامه ۲۲۳۱ و تهدید او با به فعال‌سازی مکانیسم اسنپ‌ک گفت‌وگو کرد. عراقچی با تأکید بر نقض برجام توسط اروپا و همراهی آن‌ها با آمریکا، صلاحیت حقوقی و اخلاقی آن‌ها برای استفاده از این مکانیسم را رد و هشدار داد که بازگرداندن تحریم‌های شورای امنیت پیامدهای جدی خواهد داشت. با این حال، وی بر ادامه مسیر دیپلماسی و آمادگی ایران برای بررسی راه‌حل‌هایی که منافع ملی را حفظ کند تأکید کرد. چند ساعت پس از تماس وزرای خارجه اروپا و کالاس بیانیه‌هایی منتشر کردند. کالاس بر لزوم همکاری ایران با آمریکا و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تأکید کرد. وزرای آلمان و فرانسه نیز با اشاره به ضرب‌الاجل نزدیک برای بازگشت تحریم‌ها خواستار مشارکت جدی ایران شدند.

تأکید طرف اروپایی به مذاکره هم‌زمان با تهدید به فعال‌سازی مکانیسم ماشه نشان می‌دهد که اروپا از رفتن به سمت تشدید تنش با ایران اجتناب دارد؛ اما هم در راستای فشارهای آمریکا و هم در راستای حفظ اهرم‌های فشار بر مکانیسم ماشه تأکید می‌کند و بیش از آنکه به دنبال استفاده از آن باشد بر تمدید این به عنوان تنها اهرم فشار سیاسی تأکید می‌کند و برای تهدید ایران تا دقیقه ۹۰ احتمالاً فرایند فعال‌سازی آن را نیز آغاز خواهد کرد تا ایران را در دوام بقای مانده تا پایان موعده قطعنامه‌های تحریمی تحت فشار قرار داده و از اهرم در دست خود حداکثر استفاده را داشته باشد.

قاطعیت جواب می‌دهد

ایران باید به طرف مقابل بفهماند که از موضع ترس در مورد مکانیسم ماشه مذاکره نمی‌کند. اگرچه لغو قطعنامه‌های سازمان ملل با عت می‌شود تا ایران با دست بازتری مبادلات بین‌المللی را برشکاید خود دنبال عمل‌ها می‌ری‌ری‌ها با تحریم‌های یکجانبه و نامشروع سعی می‌کنند لغو تحریم‌های سازمان ملل را بی‌اثر کنند. بنابراین صرفاً زمان‌بندی در مورد فعال‌سازی مکانیسم ماشه موضوعیت نداشته و کارایی آن نیز باید مورد توجه قرار بگیرد. ایران باید ضمن در دست داشتن چندین گزینه برای پاسخ دادن به فعال‌سازی این مکانیسم به طرف مقابل بفهماند که رفع تحریم‌های سازمان ملل صرفاً یکی از شئون دیپلماسی ایران بوده و تهران گزینه‌های دیگری را نیز برای مقابله با تحریم‌های یکجانبه دنبال می‌کند. فهماندن این گزاره به طرف مقابل باعث می‌شود تا او با دیگر تواناد از موضع ترساندن ایران یا میز مذاکره بنشیند. این مواجهه فضا ی دیپلماسی را از تحکم دور ساخته و به سمت یک میز مخاطب و قابل امتیازگیری هدایت می‌کند.

شروط ۳ گانهٔ اروپا با طرح تمدید ۶ ماههٔ اسنپ‌ک همخوانی ندارد

کنند. با این حال آن‌ها استدلال می‌کنند که مفاد برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ به آن‌ها این اجازه را می‌دهد و خطاهای خود را نادیده می‌گیرند. برای پیشبرد این مشی غیر منطقی نفوذ آن‌ها در شورای امنیت و حمایت آمریکا نقش مهمی ایفا می‌کند. در این شرایط، نقض چین و روسیه در شورای امنیت بسیار کلیدی است. این کشورهای می‌توانند با استدلال‌های حقوقی نشان دهند که اقدامات فشارهای غربی غیر قانونی است و مانع فعال‌سازی مکانیسم ماشه شوند. اگر چین و روسیه بتوانند این نقش را به خوبی ایفا کنند ممکن است این موضوع به کلی منتفی شود هرچند احتمال آن کم است.

اگرچه مقامات ایرانی از جمله آقای لاریجانی و آقای عراقچی تمدید ۶ ماهه را رد کرده‌اند اما اعلام رسمی ایران مبنی بر بررسی این طرح روسیه نشان‌دهنده تغییر در رویکرد است. این تغییر رویکرد نیز به خاطر بندی است که در پیشنهاد روسیه گنجانده شده مبنی بر اینکه در صورت پذیرش تمدید شش ماهه دیگر امکان استفاده از مکانیسم ماشه وجود نداشته باشد. در صورت پیشرفت این مذاکرات ممکن است ایران همکاری بیشتری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نشان دهد. البته به نظر می‌رسد مذاکرات کنونی نتیجه فوری در پی نداشته باشد و باید تا پایان ماه اوت یعنی چندروز دیگر منتظر ماند تا نتایج مذاکرات و دیدستان‌های دیپلماتیک مشخص شود. حتی اگر مکانیسم ماشه در نهایت استفاده نشود فرایندهای مرتبط با آن احتمالاً پیگیری خواهد شد تا اهرم فشار سیاسی بر ایران استفاده شود.